

Varpas išaina kas mėnesis. Metinė prekė su parsuontimu:
 Rusijoje (kuvertuose) 5 rubl.,
 Prusuose 3 Mk.,
 Amerikoje ir kitur 4 Mk.

VARPAS

Apgarsinimai V a r p e,
 ištisa eilutė smulkas rašto, kaštuoja
 60 fen. arba 30 kap.

literatūros, politikos ir mokslo mėnesinis laikraštis.

Tik šešiasdešimts desiatinų!

Sąlygos lietuvių gyvenimo Rusijoje netik n'aina geryn, bet vis sunkesnės palieka. Neminint jau labai paplitusių biaurių persekiojimų dėl spaudos, kankinimų kalėjimuose daugybės žmonių už prigimtą kalbą, vyriausybė stengiasi surišti ir ekonomišką buvį.

Šįmet tapo išduotas įstatymas, sumažinantis tiesą ukininkų-katalikų pirkti žemę devyniose vakarinėse gubernijose; tas įstatymas yra štai koks: pagal maldavimą vidaus dalykų ministerio 15 dienos Gruodžio 1900 m. ministerių komitetas nusprendė, kad general-gubernatoriai ir gubernatoriai devynių vakarinių gubernijų, išduodami ukininkams-katalikams liudinimus žemei pirkti, paskirtų tuose liudinimuose didžiausią plotą leidžiamos pirkti žemės, ir kad jie žiurėtų, idant perkantis žemę ir neatskirti jo šeimosos sąnariai turėtų žemės išviso ne daugiau kaip tik 60 desiatinų, koksai, vienok, skaitlius gali but leidžiamas tik labai svarbiuose atsitikimuose. Šią ministerių komiteto nuosprendį užtvirtino Ciesorius 27 d. Sausio mėn. 1901 m.

Tai-gi, naujas įstatymas įveda du labai svarbiu dalyku: 1. duoda vietinei administracijai tiesą spręsti, kiek žemės gali pirkti ukininkai-katalikai 9nių vakarinių gubernijų ir 2. uždraudžia ukininkams-katalikams įgyti žemės daugiaus, kaip 60 desiatinų.

Idant aiškiaus butų, kaip svarbus yra šitas naujas įstatymas, turiu paminėti šį-tą iš istorijos ir praktikos įstatymų apie pirkimą žemės 9 vakarinėse gubernijose. Lenkų maištui perėjus, 10 d. Gruodžio 1865 m. tapo uždrausta lenkams minėtose gubernijose pirkti žemę ir, apskritai sakant, įgyti ją kitaip, kaip tik per legališką sukcesiją; reikalingumą uždraudimo vyriausybė aiškino siekimu, kad tose gubernijose galėtų įsikurti žemės valdytojai-rusai, kurie savo įtekme išnaikintų lenkų dvasių visuomenės gyvenime ir jų įtekme ant kitų krašto gyventojų. Neilgai trukus, butent 1868 metuose, kilo klausymas apie tai, ar uždraudimas pirkimo žemės palyti tik lenkus-bajorus, ar teip-gi ir ukininkus katalikų tikėjimo. Ministerių komitetas tuokart nusprendė, juog įstatymas 10 d. Gruodžio

1865 m. palyti tiktai lenkus-bajorus, ir Ciesorius Aleksandra II patvirtino šitą nuomonę ministerių komiteto 14 d. Birželio 1868 m. Tai-gi, ukininkams-katalikams tapo pripažinta tiesa pirkti žemę lygiai su rusais ir kitų tautų ypatomis; jie galėjo pirkti žemės, kiek norėjo, ir tik privalė turėti, kaip ir rusai, nuo gubernatoriaus arba general-gubernatoriaus liudinimą, leidžiantį pirkti žemę. Administracija, žinoma, ne visada leisdavo ukininkams naudotis iš tiesos, kuri jiems aiškiai buvo pripažinta Ciesoriaus Aleksandro II; jeigu ukininkas turėjo giminę kunigą, arba mokėjo lenkišką kalbą, arba koku-nors budu buvo įsikreipęs policijai, tai ir negalėjo pirkti žemės. Bet negana buvo, ką vietinė administracija stengėsi sulaukyti geras pasekmes Ciesoriaus įstatymo; ji da užsimanė visai susiaurinti tą įstatymą.

Vilniaus general-gubernatorius Kochanov 23 d. Vasario mėn. 1885 m. prisakė gubernatoriams Kauno, Vilniaus ir Gardino gubernijų, kad ukininkams duotų liudinimus žemei pirkti ne daugiau, kaip ant 60 desiatinų. Aiškindamas reikalingumą tokio nukirpimo augščiausios valdžios įstatymo, Kochanov tvirtino, juog ukininkai-katalikai, įgiję daug žemės, pavirsta į tokius pat žemvaldžius, kaip ir lenkai-bajorai, jie bent stengiasi teip-pat gyventi, kaip ir lenkai-bajorai, seką jų pažiuras ir pasiduodą jų patarimams; todėl esą reikalinga leisti ukininkams pirkti tiek tik žemės, kiek jie gali apdirbti su savo šeimyna be samdytų darbininkų, teip juog ukė neturėtų ypatybių bajoriško ukiavimo. Šitas general-gubernatoriaus išmislas buvo pildomas praktikoje per keletą metų, bet augščiausia Sudo instancija Senatas perkirto administracijos savvalę, nes išaiškino, kad administracija, leidusi ukininkui pirkti nors mažiausią sklypelį žemės, tuo-pat pripažino, juog toks ukininkas turi apskritą, įstatymų reikalaujamą tiesą pirkti žemę ir todėl esą negalima uždrausti jam pirkti, kiek nori, žemės, ypač kad nė įstatymai neduoda administracijai tokios tiesos.

Tokiam paaiškinimui atsiradus, rodėsi, kad jau galutinai tapo suardyta nors maža dalelė kliučių, prieš kurias turi kovoti musų

ukininkai, trokšdami iš visų savo pajėgų igr̃yti nors nedidelę sklypą žemės. Bet štai augščiau minėtas ministerių komiteto nuosprendis, Ciesoriaus patvirtintas, ir vėl uždėjo pančius ant ekonomiškio gyvenimo: vietinei administracijai duota tiesa spręsti, kiek žemės gali pirkti ukininkas, ir tai yra uždrausta igr̃yti daugiau, kaip 60 desiatių, pridėjus į tą skaitlių ir valdomą jau žemę. Administracija niekad nebuvo linkusi leisti, kad daugiau žmonių pirktų žemę, todėl negalima abejoti, kad dabar visai neleis pirkti tokiems ukininkams, kurie jau turi šioki-toki sklypelį žemės; norint-gi perlausti administracijos užsikietėjimą, reikės papirkti žemesnius valdžios tarnus, nuo kurių gubernatorius renka žinias apie tai, reikalinga, ar ne, yra prašančiam leidimo ukininkui pirktis žemės. Tokiu budu naujas įstatymas yra dvigubai neteisingas dėl ukininkų reikalų: viena, jis paveda administracijai spręsti netik apie politišką ištikumą ukininkų, norintių pirkti žemę, bet ir apie ekonomišką reikalingumą pirkimo, antra-gi duoda naują progą policijai skusti vargo peles, kurios panorės įsikurti guštą ant savo žemės.

Tokios bus pasekmės naujo įstatymo artimiausioje ateityje, bet ne pro šalį bus paminėti ir kitas jo pasekmes, kurios jau dabar apsiroiskė. Apskelbimas įstatymo užtiko daug pirkimo aktų, neužtvirtintų ir neįtrauktų dar į notariališkas knygas; jei yra perkama daugiau, kaip 60 desiatių, arba jei perkamoji žemė su valdoma jau išneša daugiau, kaip 60 desiatių, tai aktas negali but užtvirtintas; ką-gi reikia daryti? Reikia išnaujo daryti pirkimo aktą tik iki 60 desiatių, o tai reiškia, kad pirmutinio akto kaštai turi eiti perniek ir visus kaštus reikia išnaujo mokėti. Bet tokia išeiga yra galima tik tuomet, jeigu pardavikas da yra gyvas ir todėl galima su juo naują aktą daryti, bet kaip išsisukti tada, jeigu pardavikas jau yra miręs ir neliko jo successorių, arba nors ir liko, bet jie nenori prisipažinti per successorius dėlto, kad nėra nė ant skatiko palaikų. Tokiam atsitikime vietoje mirusio pardaviko nėra ypatos, su kuria galima butų naujas aktas padaryti, per tai ukininkas pirkikas turi išsizadėti perkamos žemės ir nustoti kaštų, užmokėtų už pirmutinį aktą, likusį neužtvirtintu. Laimė, jeigu tik kaštai reikia baloje paskandyti, bet ką daryti, jeigu ir visa suma už perkamą žemę buvo užmokėta pardavikui, į kapus nukelivusiam. Nebėsant pardaviko successoriams, galima valdyti žemę ir be akto, nors tai labai ne-paranku yra, o jeigu atsirastų successoriai ir atimtų žemę, tai galima jieškoti iš jų pinigus, užmokėtus už žemę, žodžiu, lieka sudas, byla

ir, bylai pasibaigus, visoki išmisalai gudragalvių, kurie padeda pralaimėjusiam apsisaugoti teip, kad nelaimingasis ukininkas negalėtų nė skatiko iš prisudytosios skolos iš-jieškoti. J.

Lakštingalas, Pelėda ir paukščiai.

Ten, kur upelė per gojų teka,
Kur medžiai tarp savęs šlamščia ir šneka;
Kur pakrypęs prie vandens žilvytis linguoja
Ir melsvą veidą upelės bučiuoja, —
Lakštingalų pora jauna tupėjo
Ir mažam lizdelyj' vaikeliu perėjo.
Jaunas patinėlis, tupdams ant šakytės,
Atkreipė su meile į draugę akytes
Ir ant garbės Aušrai balsiai užgiedojo:
Medžių lapeliai šlamėti nustojo
Ir, rodėsi, visi atstatę ausį
Linksmo giesmininko su atida klausė.
O skardi jo giesmė sklaidėsi po mišką,
Žadino paukščius, gyvuolius ir viską,
Kas tiktai buvo to miško tankynėj'
Dar neatbudęs — kaip musų tėvynėj'. —
Ir buvo jos gaida tai liudna ir tyki,
Kaip rutų darželyj' Lietuvos mergykė,
Tai vėl skambėjo, kaip kok's galiunas,
Rodėsi, griaudė pats Dievas Perkunas;
Tai verkė, tai griaudė, tai juokės', kikavo,
Tai, rodėsi, šviesos nuo Aušros maldavo.
Ir klausė to dainiaus gyventojai gojaus:
Kas tai, jie manė, ar pranašas rojaus,
Kuris mums siulo meilę ir vienybę,
Laimingas dienas, laimingą liuosybę? . . .
Ir pradėjo paukščiai į rytus veizėti:
Ar neužtek Aušra, ar jos neregėti?
Bet štai ant alksnio, kur's arti stovėjo,
Naktinė Pelėda tykiaai sušlamėti
Ir umai išplėtus sparnus tamsybės,
Kaip Aitvaras puolė ant dainiaus liuosybės, —
Ir įleido nagus į minkštą jo kuną:
Nužudė, prarijo tą dainių-galiuną, —
Nustojo jo balsas po gojų skambėti,
Tik medžiai pradėjo vėl tykiaai šlamėti.

Ir sujudo paukščiai, kad dainius nutilo;
Atbudęs gojus prašneko, prabylo; —
Skrenda jie pas dainių ir nustebę mato:
Tuščią lizdelį ir paukštį tamsybės,
Didžiausią priešą jų laimės, liuosybės, —
Išvydo tą paukščiai ir viską suprato . . .
Užsidegė kraujas gyventojams gojaus,
Jau nebebijojo jie mirio, pavojaus
Ir ėmė kovoti su paukščiu-tamsunu:
Rėkavo, skraidė jie apie galiuną, —
Vos tik sušlamėjo sparnais Pelėda
Ir ant kito medžio ramiai atsisėdo.
Bet paukščiai aplinkui rėkavo, skraidė
Ir baisią Pelėdą nuo vietos baidė.
Matyt', Pelėdai riksmas nepatiko,

Nes alksnio šaką ant galo paliko
 Ir ėmė lėkti par orą į viršų,
 O paskui Pelėdą paukšteliai įniršę . . .
 Tuo tarpu ant dangaus Aušra raudona
 Išleido pavaikšiot' skaiščiai-geltoną
 Dukterį-Saulę, kuri šviesa savo
 Gojų ir pievas meiliai pabučiavo:
 Nušvito dangus, oras ir žemė,
 Tik Pelėdos akys stojosi aptemę;
 Naktinis paukštis prie šviesos nepratęs
 Ir tokios gėdos dar niekad nematęs,
 Aklina! po orą šen-ir-ten lakiojo,
 O drąsus paukšteliai jo plunksnas pešiojo.
 Net ir tas žvirblis, kuris tupėdams
 Džiaugėsi' į paukščių kovą veizėdams,
 Priskrido prie burio, balsiai sučirškėjo, —
 Mat ir jis Pelėdą peštelėt' norėjo . . .
 Pelėda iš gėdos pradėjo rėkti
 Ir nuo savo priešų kuogreičiausiai bėgti.
 Ant galo ėglyne tankiam' atsirado:
 Ten alko ir dvėsė nuo gėdos ir bado.
 O paukščiai iškilę po orą lakiojo
 Ir linksmi tarp savęs čiulbėjo, giedojo:
 „Lai amžina garbė bun' dainiams liuosybės,
 „Gėda, prapultis — pelėdoms tamsybės.“

Jonas Barzdyla.

◇○ Paveikslai. ○◇

(Tešimas.)

Petras taipo-gi per tą patį mišką ėjo keliukais, bet visai į kitą pusę. Saulelė lenkė jau ant pakraščio dangaus, bet teip aiškiai švietė ir žiurėjo į visas kerteles žemės, tartum būtų dar neatsidžiaugusi jos gražumu per dieną. Debesėliai perregimi, balti iš viršaus, rausvi iš apačios, auksuoti, didesni ir mažesni bureliai apstoję saulelę pamaži lydėjo pakalniui. Augščiaui dangus puikiai žydavo. Rytuose, priešais saulę, spoksojo mėnuo saulabrolis, išblyškęs, kaip būtų nusigandęs. Žvalgė pašokęs džiaugdamos juog nepavėlavęs pakeisti įkandin saulelę. Ji apstoję debesėliai visai balti. Iš burio atsirado ir tokių, kurie drąsiai braukė jam per veidą. Vėjalys miške už palengva linguodamas nulinkusias eglų šakas, supo kaip kudikius, norėdamas ant nakties užmigdyti. Sakotų beržų lapeliai auksu jau pamarginti, mirdėtami prieš saulę ir virpėdami nekuri leidosi ant žemės. Rudgalvis baravykas, pavėsyje pasistiepęs stovi ant vienos kojos, tarytum gano geltonasias voveruškas, kad neišsisklaidytų iš burių; pienių ir rudmėsių nebesuvaldo — tos išsisklaidė po visą beržyną. Kits jo brolelis netolymais išblyškusią galvelę kišo iš po kimininės apkloties. Čiapat raudonavo ir musmirio galvelė. Tankesniame eglynėlyje pasibėręs garbiniuotas bruknynelis; raudonosios kekės jų uogų slapstėsi po tankiuosius lapelius. Norint kar-

tais būtų oras tylus ir be jokio vėjo, miške visada girdėt kažkokas užimas, kaip kokia nepermanoma kalba, arba nepaprasta daina, vienam linksma, o kitam liudna ir graudinga, bet kiekvienam siekianti giliausių paslėptinių širdies jausmų.

Petras ėjo takeliais, nežiurėjo, nesistebėjo nė į kokias grožybes, nės jo galvoje maišės yrairos mintys ir paveikslai. Vieni sykiu greta sustoję mintyje Jonyke su Marce, jo gyvenimas ir Kupsčių trioba . . . „Aa! — tarė sau — tegul Jonytė sėdės tokioje supuvusioje trioboje — pamištų ir jos gašumas, nustotų dantis rodyti . . . O ta? . . . Žinoma kitokia, bet geresnio vietoje švelniau apsidarytų . . . o ne smulki, gali darbą dirbti . . . pamatysma toliau . . . Pašėlęs liežiuvis to Žolio, — apmes ir ataus beveizdint. Sako, keturi šimtai . . . Priplaukus žmonės tie Kupsčiai . . . sako: aš medegą statysiu, kirsk sau, kiek nori be kapeikos. Berots lengva pasakyti: kirsk sau, o jei reikėtų pirkti, kiek tai kaštuotų? Štai vienas toks išbėginis“ — įsižiurėjęs į medžio stiebą, ėjo arčiau, nežiurėdamas į žemę, užmynė raudonmargį musmirį, su antrąja koja sutraiskė voverušų kupstelių, priėjęs prie aržuoluko, apkabinęs plaštaka, bandė papurtinti, užsivertęs žiurėjo augštyn, akimis matavo stiebo ilgumą — „sveikas, kaip gelžis! — Ponui dar neužtektų trirublinės, kur tau!“ . . . — Kitą pamatė kumpą, taipogi nenuleisdamas akių priėjęs mėgino augstį ir druktį, rodos kiaurai permatydamas jo skalą ir širdį, manė: „Iš tokio puikiausios pavažos, tai pavažos!“

Pasibaidęs kiškėlis šoko iš tankumyno, Cimbalis vijosi, cypdamas, kol užmatė. Nusigandusi šunies voverėlė, kaip žaibas, uodegą paputusi įšoko į medį. Varna sukiaukė čiapat ties galva, plasnodama iš vienos viršunės į kitą. Petras nieko nematė, negirdėjo, vadžiojo tik akimis nuo vieno medžio lig kito, apmąstydamas kiekvieno varšą, prekę, didumą ir vertę. Beskirstant, besidžiaugiant medžiais, ne vieną uogelę sumyniojo, ne vieną grybelį sutrypė. Kol mišką perėjo, saulelė jau užkrito, jos tik pėdsakas besvytėjo. Nuo lydovų — debesėlių auksas nyko, rausvumas bluko, debesėliai pilkėjo. Žvaigždėlės nedrąsiai mirkčiodamos kur ne kur spiktelėjo. Apskritas mėnuo kaskarts šviesiau spindėjo, net debesys nubalė atsitraukė į šalį. Pamiškėje piauniukas apsiklojo baltu ruku. Už kalno sodžiaus kamina vieni pilkus dumus varė augštyn.

Petras, išėjęs iš miško, pasisuko stačiai per kelmynus į tą pusę, kur gelžiniai žvangėjo, nėrėsi, nėrėsi ir paskendo tankiame ruke.

Parėjęs vakare namo apipasakojo motinėlei, ką girdėjęs ir matęs, ant galo dar pridėjo:

— Prastesnė ar dailesnė merga man vistiek, kad tik pinigų gaučiau. Nesistebėjau labai į mergą; ištolo pažvelgiau — rodos sveika ir nesmulki.

— Gerai, vaikeli, darei, nelindęs arti — pagyrė motina. — Myluotis, glamžuotis didelis griekas — girdi, kaip sako kunigai... Paspėsitate malonėtis ir po šliubo...

* * *
(Toliaus bus)

Korespondencijos.

Iš Šventėnų apskrįčio, Vilniaus gub. Anot oficiališkų žinių,*) Šventėnų pavietis apima žemės plotą, turinti 4800 ketvirt. vorstų arba 500 000 desiatinų žemės; iš to skaitliaus suvirš 20 000 des. (4 %) pripuola ant ežerų, kurių yra daugiausia tame apskrityje iš visų apskrįčių Vilniaus rėdybos.

Gyventojų visame apskrityje yra: 186 477 žmonių; valščionių arba kiemionių 148 723 (apie 80 %). Šiame apskrityje yra dvi diaikonysti, kur yra 148 230 katalikų (suvirš 79 %): Šventėnų diaikonystėj 93 373, o Svyrių diaikonystėj 54 857. Pravoslavų — 23 000 (12 %). Likusiąją dalį gyventojų (apie 8 %) užima miestelių žydai ir kitų tikėjimų žmonės. Policijinės tvarkos dėlei visi valščionys išdalyti į 96 „sielskas“ draugystes, iš kurių susideda 21 valščius. Tokiu būdu visi šio apskrįčio valščionys tur 96 starostas ir po 21 „staršina“ arba vaitą ir valščiaus raštinką. Visi vaitai, iš kurių trys visai nemoka rašyti, yra katalikais, išskyrus tik vieną valščių, kame vaitas pravoslavas; advernai, visi raštinkai, apart vieno, kursai tik „ik laikui pildo pareigas raštinko“, yra pravoslavais.

Sutinkant su pamatiniu gyventojų išsidalinimu katalikams priderėtų užiminėti daugiausiai vietų kaip visoj apskrįčio rėdoj, teip ir prekystėj, pramonystėj ir visuose kituose apskrįčio užsiėmimuose.

Tuom tarpu tikras gyvenimas rodo visai ką kitą: visas tokias vietas daugiausiai arba vieninteliai užima pravoslavai arba žydai, kurie drauge apima vos tik 1/3 dalį visų gyventojų.

Mes jau paminėjome apie valščių raštinkus, kurie yra pravoslavais, nors nemažai yra katalikų, kurie galėtų apimti tas vietas. Valdžia ant vietos jų neužtvirtina, o valščionys, nors patys juos samdo, tinka ant valdžios reikalavimo. Visas apskrįtis toliaus yra padalintas į 4 „stanus“ arba skyčius, kurių

*) „Pamiatnaja knižka“ Vilniaus rėdybos 1901 m.

asesoriais yra visi pravoslavai, apart vieno mahometono; jiems priklauso 17 uriadnikų, šių smulkių policijos urėdų, ir ką-gi? — mažiausi 13 iš jų, sprendžiant pagal pavardes, pravoslavai. Nekalbame jau apie apskrįčio policijos viršininką, jo pagalbininką ir keturis jo sekretorius, kurie visi yra pravoslavais. Toksai tai padėjimas policijos.

Paveizdėkime į mokslaines: iš viso jų yra 30, kokias tai užlaiko valščiai. Visose mokytojais yra pravoslavai, daugiausi baigusieji Molodėčinos pravoslavų seminariją, visose mokina vaikus maskoliškai netik svietiško mokslo, bet ir tikėjimo ir vos tik 12 mokslainių tur dvasiškus ganytojus kunigus, kurie Dievo žodį išguldo maskoliškai. Pagal teisybę-gi tokio išguldinėjimo ir visai nėra, nės kunigai stengiasi atsikratyti — ir tai visai teisingai — nuo tokio išguldinėjimo tikėjimo. Kiek mokinosi vaikų tuose maskolybės urvuose, žinių nėra. Vienoj iš didžiausių mokyklų — Daugeliškiuose mokinasi apie 150 vaikų, kitose skaitlius neviršija 50 vaikų. Skaitant po šimtą vaikų ant kiekvienos mokslaines, skaitlius mokytinių abiejų lyčių daeis vos tik iki 3000 vaikų ant 148 tukstančių visų gyventojų — valščionių. Lengva suprasti, juog daugumas vaikų negal ragauti ir tos maskoliskos šviesos, to raugalo, kuriuo nuodija visą kraštą. Tame da visa laimė ateinančios kartos.

Ar reikia perskaitinėti da visus aukštesnius apskrįčio urėdus, kurie visi pravoslavai: šlėktos pritarėjas, jo pagalbininkas ir raštinkai, posrednikai, sudžios, akcizo ir yždo užveizdėtojai, žigunių ir mokslainių rėdytojai ir visi kiti šiek-tiek prakilnesni urėdai, kokių yra daugiaus šimto, kuriems apskritai moka apie tukstantį rublių algos kiekvienam. Tokiu būdu apie 100 tukstančių rublių apskritis išmoka kasmet svetimiems atėjunams vietoj to, kad tuos pinigus atiduoti savo vaikams, baigusiems mokslus. Prekystėj miesteliuose varo vien žydai ar kiti svetimtaučiai. Tą styguoja jau tas atsitikimas, juog starostomis visų miestelių rotužių yra visi žydai, apart vieno kataliko.

Apskrįčio gydytojų miesto Šventėnų ir dviejų gydymo skryčių yra 4, visi pravoslavai, teip-pat beveik visi felčeriai; apskrįčio veterinarorius teip-pat maskolius. Iš šešių gydytojų, užsijemančių miesteliuose praktika — trys žydai, du lenku (o gal ir lietviu) ir vienas pravoslavas. Aptiekų išviso 4, viena vokiečio, o trys žydų.

Kas link amatninkystės ir pramonystės, tai jos ir-gi rankose svetimtaučių, o ne vietinių gyventojų. Pilningesnių žinių mums truksta. Galima priminti tik apie žuvinin-

kystę, iš kurios čion būtų galima turėti didelį pelną, nės daugel yra ežerų. Bet visus ežerus tur arendoj žydai, kuriems rup tik kuodidžiausią pelną trumpame laike išgauti. Teisingo gaspadoravimo visai nėra — iš daugelio ežerų žuvis liko visai išgaudytos ir ta šalis, ką galėtų išleisti daug žuvis į kitus kraštus, beveik priversta pati pirkti iš kitur. Tokia tai gaspadorystė.

Kas-gi čion yra žmonių užtarėjais? Lieka gal vieni tik kunigai, kurių čion yra suvirš 30 žmonių. Bet jie maitinasi ir-gi iš parapijų pinigų, iš žmonių turto; daugelis puošningai gyvena ir tur sudėję nemažai pinigų. Kiek visam apskričiai apseina šie užtarėjai, sunku aprokuoti, bet galima spėti, juog nemažai, nės žmonės tamsus, pilni visokių prietarų ir lanko daugel stebuklingų vietų, paveizdan Paringą, kame krauna dideles aukas. Tautiškai pakilus labjaus Šventėnų dzia-konystė, kame išlengvo jau visose bažnyčiose pradėd sakyti lietuviškai pamokslus ir kaip kur lietuviškai giedoti, Svyrių-gi pasilieka sulenkėjusi ir sugudėjusi, nės ji arčiau mat prie Vilniaus, kursai teip rupinasi apie ištautėjimą mūsų žmonių per bažnycią.

Lietuvių, kurie darbuotųsi prie apšvietimo savo viengenčių, beveik visai nėra; viena ar kita ypata, kuri karts nuo karto persitraukia sau kokią lietuvišką knygelę, negali eiti į skaitlių. Žmonės jokių raštų nematę ir apie juos nės žinote nežino; kad teip yra, tai liudija jau pasielgimas policijos, kuri apie lietuviškus raštus ir-gi mažai tesupranta. Ar galėtų čion lietuviai išigyventi? Ant to galima atsakyti: „o iš ko-gi gyvena žydai ar kiti svetimtaučiai?“ Paveizdan prie Šventėnų sudo darbuojasi 11 advokatų, iš kurių 9 žydai, o du pravoslavai. Šie faktai aiškiausiai liudija apie mūsų dabartį, mūsų silpnbę . . .

P—tis.

Naujieji Trakai. Vieną šventą dieną susitarę keliese užsimanėme aplankyti Trakus, šią garsią Lietuvos Kunigaikščių buveinę. Kaip Senieji, teip ir Naujieji Trakai šiandien mūsų vyskupystėj yra priskaitomi prie lenkiškų parapijų, kame visai nėra nės lietuviškos kalbos, nės lietuvių parapijonų.

Trakus naujuosius jau apie 30 metų gano dziaikonas Karvovski (musiškai būtų Karvė), o į senuosius pernai iš Žyžmarių tapo perkeltas kanauninkas Jelenskis, gal buvęs kuomet nors Briedžiu. Abudu seneliai, abudu perdirbę savo pavardes, abudu neužkenčia lietuviškos kalbos. Kas link Jelensko, tai ans, kaip patsai išsitarė, nemėgsta lietuviškos kalbos, nės šioj kalboj nieko dailaus nėsą parašyta: nės Mickevycių, nės Slovacų, nės kitų

panašių poetų Lietuvos tauta neturinti, tai koksai-gi galis buti jos kalbos turtingumas.

Žinodami apie tokius ganytojus, nusimame sėdome į trukį, bėgantį į pusę stoties Landvaravos, nuo kokios tai vietos į Trakus dar reikia apie 10 viorstų arkliais važiuoti. Nelinksmi buvome, nės kam-gi gal buti linksma važiuoti paregėti vaisius mūsų apsilėidimo, mūsų ištautėjimo. Vienok užsispyrėme sujieškoti lietuvištės liekanas šioj ištautėjusioj šalėlėj. Privaziavę stotį, išbėgome arklių važivimui į Trakus samdyti. Pradėjome klausinėti lietuviškai. Iš pradžios nieks mums nieko neatsako, tarsi nieko nesuprasdami; bandome kitų klausinėti ir atrandame žydelį, kurs šneka lietuviškai, paskui vieną, kitą žmogų, suprantančius lietuviškai viską ir kalbančius.

Padrašinti tokios pradžios, toliaus prie kiekvieno kreipėmės vientik lietuviškai ir gavome patirti, juog kaimuose tuli šneka dar lietuviškai, t. y. supranta lietuviškai, bet nėsneka, nės visi priprato prie lenkiškos. Kur-gi nepriprasti, jeigu ši šneka yra niekinama, jeigu bažnyčioj Dievo žodis yra skelbiamas tikrų lenkomanų?

Atvykome į miestelį Naujųjų Trakų. Žmonių ant gatvių ir pagal šventorių daug prisirinkę; šnekučiuoja tarp savęs lenkiškai ir net kaip kur maskoliškai. Keistą daro tai išpuđi. Pagal budą, dėvėjimą ir išveizdą išrodo tikrais lietuviiais, tokiais kokius mes regėjome Šiaulij ar Panevežio apskričiuose, tuom tarpu-gi šneka lenkiškai ir net maskoliškai. Prieidami prie burelių, šj bei tą prakalbame lietuviškai. Pasirodo, juog vienas, kitas supranta, o tuli ir visai gerai šneka, budami padrašinti. Sutikome kelis žmones iš kaimyniškos parapijos Sumeliškių, gerai kalbančius lietuviškai, bet ten juos irgi engia lenkystė.

Artinosi jau suma, ir mes pasiskubinome į bažnycią. Žmonių čion buvo dar retokai, daugiausiai moters. Giesmių jokių negieda, tyliai sau poteriauja, o daugumas teip sau klupčiuoja, šiošo arba snaudžia pagal murą prisiglaudę. Muro Bažnyčia gana ruiminga, tik matyt apleista, apmintą, apdulėjus. Pastatydinę ją yra patsai Vytautas; radome čion ir jo paveikslą, po kuriuo yra parašyta:

„Alexander Vitoldus Magnus Dux Lituaniae Hanc ecclesiam fundavit anno Domini 1409.“

Šis paveikslas mūsų didvyrio visai nepanašus į paveikslą, amėrikiečių išleistą, kursai buvo padarytas pagal paveikslą, tebėsantį Vilniaus katėdroj. Ant šio paveikslo Vytautas išrodo daug senesniu, liesesniu ir su Gilesnia inteligencija veide, nėgu ant katedros paveikslo. Tai giliai užsimastę, užsirustinęs

senelis, tarsi pasipiktinęs, juog čion aprinko jam vietą, kamė žmonės užmiršo ir jo šneką, ir jo siekius.

Pagalios užskambino ant sumos. Dziakonas Karvovski išėjo mišių laikyt ir pradžioj mišių apėjo kelis sykius apie pilorius, t. y. apie bažnyčią, su menku giedojimu keletu parapijonų. Pradėjome melsties, bet malda neina į širdį; žvalgausi į šalis, kaip žmonės meldziasi, iš kokių knygelių. Lietuviškos knygelės nė vienos neregėjau, o ir lenkiškųjų visai nedaug, nė visai mažai, matyt, kas moka skaityti: *lietuviškai užmiršo, o lenkiškai gerai neišmoko*. Mišias pertraukęs dziakonas įsilipo į sakyklą su pamokslu. Perskaitė lenkiškai evanėliją, toliaus jėmė skaityti ir pamokslą, bet taip silpnu balsu, juog sunku buvo ką suprasti. Žmonės pradėjo gurenti iš bažnyčios. Išėjome ir mes. Čion ant šventoriaus radome vėl burelius žmonių. Tarp daugelio elgėtų radome vieną senolę, kuri ne užmiršo da mūsų šnekos ir skubinomėsi iš bažnyčios, kuri paliko širdy tik vieną pasipiktinimą. Paskiaus mums teko sueiti su keleta žmonių, kurie ir-gi permano lietuviškai, kurie noriai klausėsi mus tautiškų dainų. Tulam iš mūsų kyla jau viltis, kad čion da ne viskas prapuola, kad galima butų ir čion lietuvių pakelti. Bet kas tą padarys, kur žmonės, kurie pasižvesų platinimui apšvietos ir susipratimo tarp trakičių.

Miestelyje suvirš 3 tukstančiai gyventojų, ir čion nerasi nė vieno, kursai tautiškai butų atgijęs. Aplink ištautėję dvarponiai, o pačiame miestelyje įvairus maskolių urėdai ir visoki prekėjai ir amatinkai iš žydų ir karaimų. Daktaro čion ir visai nėra, nes turtingesniems lengva yra atsiekti Vilnių, o žmonėms užtenka feldčerio žydelio.

O tuom tarpu, kokia graži čion vietelė, koksai puikus ežeras su savo sala ir griuvėsiais pilies! Rods malonu butų, kad čion, kamė kiekviena vietelė liudyja apie mūsų žiląją senovę, žydėtų lietuvių. Kas-gi lanko šiuos griuvėsius, šią brangią vietelę? Štai žydai arba maskolių urėdai su merginoms kelia čion savo pokilius: liudyja tai išbraižytos maskoliškais parašais griuvėsių sienos. Visur jie rašinėja, nesigailėdami net likusių freskų su išveizda Vytauto, duodančio susirinkusiems kokį ten raštą. Naujieji krašto apgalėtojai drasko, plėšia ir naikina viską, kas čion užsiliko, lygiai kaip drasko ir visą brangią mūsų tėvynę. Nieks nepamislina sulaukyti ar atitaisyti šiuos griuvėsius. Mūsų ponai dar stato savo pilis, kaip padarė štai Tiškus, pastatę ant kranto to pat ežero savo pilį, jau lenkiškai vadinamą „Zatroče“. Teip elgiasi pirmieji mūsų didžiūnai, kurių išaukštinimui

ir suturtėjimui mūsų tauta taip daug yra paaukavusi. Ar gali ji jais pasigirti, ar prisi-dėjo jie kuom nors prie užlaikymo, kas mūsų tėvynei yra brangu? Trakai liudija tai geriausiai.

Kaslink-gi prastų žmonių, tai jie nepermano da savo padėjimo, nesupranta visai pareigų, kokias jiems paliko ši krauju ir prakaitu aplieta Lietuvos žemė. Bet su laiku, turime viltį, supras jie šias pareigas, nes žemės su jos istorija, su jos padavimais jokia spēka negalės išnaikinti — ją supras ir išdės istoriją į širdį busiančioji karta jaunuolių, kurie mokės ją ginti ir gelbėti geriau, negu tai šiandien daro kunigai lenkomanai drauge su didžponiais.

B—lis.

Panevėžys. Šimet viduryj gegužės mėnesio Panevėžy] buvo ūkiškų dalykų paroda. Žmonės buvusieji jos pasižiūrėtų gėrėsi, kad buvę daug gerų ir pamatymo vertų daiktų. Paminėtina, kad šiais metais atsilankė ant parodos nemeža ūkininkų; matyt pradeda suprast jos naudingumą. Bajorai šimet elgėsi su ūkininkais žmoniškiau negu kitus kartus. Seniau prastų ūkininkų visai neleizdavo parodos pasižiūrėtų. Kaip ir kitais kartais suvažiavo žinoma, daugiausia dvarponių. Tose dienose išpuolė Trockio, buvusiojo Vilniaus generalgubernatoriaus „devintinis“ (devinta diena po jo numirimui). Ant premijų (dovanų) skiriamoj susirinkimo Stolipin, Kauno gubernijos bajorų vadas (maršalka) ūssimanė užkviest visus bajorus cerkvėn ant ponichidos, tam tikslui tyčia užpirtos. Kad geriau nusisektų užmanymas, jis pasitelkė talkon Mikulą Komarą (bajorą, stačiatikį), kuris prie kiekvieno ypatiškai prisišlidindamas ėmė prikalbinėt, kad visiems išpultų šitam atsitikime aplankyti cerkvę. Kaip-gi sako, jug tikrai neatsisakytumėt palydėt ant kapų manęs, jeigu aš dabar numirčiau. — Tamsta kas kita — atsako jam prikalbinėjamieji — Tamsta esi ypatiškai mums pažįstamas, o jis jug nebuvo toks artimas mūsų draugas. Ant galo, jug męs ir pačiam carui numirus neiname melstus cerkvėn.

Viešai, prieš visus šnekėjo pats Stolipin, išgyrė kiek įmanė Trockį, iškėlė padangėn už kokius ten gerus darbus ir mylystas, suteiktas mūsų kraštui, užtylėjo šimtą kartų daugiau pridarytų sunysčių, ir po viso to užkvietė susirinkusius ant ponichidos... Bet nė vienas iš klausytojų neatėjo. Pagirtinas pasielgimas.

Mintauja. Žandarai, kaip laukiniai žvėrys, drasko nekaltus žmones, be laiko į kapus varo. Tik per vienus pereitus metus buvo pas mus apie 150 kratų, areštų apie 40. Nekuriuos iš lietuvių jau pradėjo baimė imti, kad teip baisiai mus persekioja; bet pažiū-

rėkim į Gudiją, į Petrapilę, Maskvą, Kijevą, Odesą — kiek ten buvo areštuotų per perėjus metus ir pradžių šių metų? Ten ne dešimtimis, bet šimtais ir net tukstančiais skaito! Daug ir tokių žmonių suimta (nekurie da tebesėdi), kurių vardą žino ne tik Gudija, bet ir visos kitos apšviestesnės viešpatystės: suimta daug mokintų vyrų ir garsių rašėjų, daug didelių ponų, daug profesorių ir studentų, daug „mažiukų“ žmonelių ir varguolių darbininkų. Jan né kalėjimų tiek nebužtenka, ir valdžia vél tukstančių tukstančius kruvinai mus uždirbto skatiko išmėtys ant pastatymo naujų kalėjimų, ant padauginimo žandarmerijos ir visokių šnipukų.

Naktį 15 kovo šių metų areštavo Mintaujoj kelis žmones; tarp jų ir 2 broliu — mokintiniu (latvius) Krejerius: vieną — Robertą, šeštos kliasos, antrą — Vilių, septintos. Apkaltino juodu už tai, buk jie prilaiką ir platiną tarp darbininkų valdžios užgintas knygeles, nors per kratą né vienos tokios knygutės né pėdsako nerado; kaltino ir už tai, kad uždyka mokino neturtėlius, nės Gudijoje da teip sako: „kas pinigų neturi, tam né mokslo nereikia!“ Jaunesnįjį Robertą paėme tiktai dėl vyresniojo brolio: žandarai mislyjo ištraukt nuo jo kokį žodį. Jaunas vaikas, da nepažinęs kalinio gėrybių ir gudrybių raudonsulių, labai nusiminė, pakliuvęs į tokias rankas. Jo akyse nuolat stovėjo nelaimingi tėvai, ypač motina, apsiliejusi ašaromis; o čia žandarai gąsdino jį ilgu kalėjimu, Siberija, karais... Sargai biauriai su juo apsieidavo, ir pats kalėjimo viršininkas Gaaze, buvęs vežėjas Zakis, net svolač'iu jį išvadino. Jo kamaraitė tik nedėldieniais pakurdavo, nors šaltis da pusėtinas buvo...

Vaikas mislyjo, kad neilgai išturės tokį kankinimą; mislyjo, kad negreit né iš kalėjimo išeis, o kad ir išeis, tai neturės kur dingti, nės į gimnaziją atgal nepriims, o tėvai neturtingi...

Per kelias pirmutines sanvaites né pasimatyti su nieku nedaleisdavo; ant galo prileido motiną, ir ji patyrė nuo sunaus, kad jis negavo né 5 rublių, né knygų, kurias padavę buvo kalinio viršininkui, kad Robertui perduotų. Viršininkas né nepasakė jam, kad kas atgabenta, nors žandarų pulkaunikas Klado daleido paduoti.

Bet to da negana buvo raudonsiuliams! Kalėjime vaikas susirgo. Kalėjimo viršininkas turėjo jį tuojau į ligonbutį perkelt, bet kas tau davė! Žandarai, galima sakyti, to tik ir laukė: pamatę, kad Robertas labai nusiminęs, 30 balandžio padavė jam popierą pasirašyt. Sako, jei pasirašys, tai paleis ir jį ir kitus, o jei ne, tai visus baisiai kanki-

sią! Bet perskaityti tos popieros joku būdu nedavė! Robertas ilgai spyrėsi, nenorėjo pasirašyt, antgalo... priverstas pasirašė, nežinodamas né ant ko pasirašo. Tik vėliau atsikvošėjo, kad negerai padarė; jam atėjo į galvą, kad galėjo prapuldyt ne tik savo brolių, bet ir kitus. Išmetinėjimai sžžinės nedavė jam né valandėlės pailsėti, né akių užmerkti; „judošius“, „išdavikas“ — vis skambėjo jo ausise. Nežinodamas, ką daryti, prie ko šauktis, jis išmušė langą, pasigriebė stiklą ir giliai persiskrodė dvieiose vietose sau vidurius.

Tai atsitiko naktį 1 gegužės. Baisus riksmas pakilo visam kalėjime. Kaimynai klausė ir nesuprato, kas galėjo pasidaryt. 2 gegužės perkėlė Robertą į ligonbutį; tą pačią dieną, nežiurėdami ant jo baisių kančių, visgi jį da du kartu tyrinėjo.

Motina jo nieko nežinojo, kas pasidarė ir nuėjo į kalėjimą savo brangų sunelį palankyti. Kaip ji nuliudo, koki sopuliai suspaudė jos širdį, kokia neapykanta tų kraugerių užsidegė pas ją, kaip ji pamatė savo sunų be žado, ant mirties patalo!

Pulkaunikas Klado jai pasakė, kad gali gabentis sunų namon, bet paskui vél nedaleido; jis bijojosi, kad kartais ligonis atsikvošėjęs neišpasakotų, kokias šunystes su juo žandarai darė. Pats raudonsiuliai nugabeno jį vidunaktį, kad nieks nepajustų, į ligonbutį ir uždarė į pamišelių skyrių; po miestą paleido gandą, buk Krejer'is pamišęs norėjo sau galą pasidaryti. Tiktai 3 (16) gegužio daleido motinai parsigabenti sunų į savo namą, nės raudonsiuliai jau tikrai pamatė, kad ligonis nepasveiks ir iš jo nieko negalės išgauti apie jo kankinimus.

Bet ir numirt nedavė vaikiniui ramiai: kasdien po kelis kartus atsivilkdavo į jo butą raudonsiuliai. Jiems rupėjo suuostinėti, kas ateina palankyt ligonio.

11 (24) gegužės vakare 10 adnojoj Krejer'is po ilgų kančių pasimirė, liepdamas mums darbuotis, darbuotis ir darbuotis.

Policija da labiau sujudo: pasišaukusi brolių Roberto Vilių, kurį paleido iš kalėjimo už poros dienų po pasipjovimo brolio, reikalavos, kad lydint jokios procesijos nedarytų; kas tik lydės, visus, girdi, areštuosim!

Bet gandas apie tokią baisią auką tuoj pasklido po visą Mintaują ir Rygą: daugybė žmonių susirinko atiduot nelaimingam kankintiniui paskutinę garbę. 13 gegužės nuo pačio ryto buvo pilnos žmonių visos artymesnės nuo Krejer'io buto ulyčios; visokių ten buvo: ir senų ir jaunų, ir vyrų ir moterų. Policija jau nebišdrįso uždraust miniai lydėt lavoną, tik valkiudamasi pašaliais žiurėjo, kas lydės.

Mokintiniai išnesė grabą; paskui apie 10 vainikų nuo visokių tautų; tarp jų švyturiai ir nuo lietuvių su parašu: „*Garbė Kankintiniui!*“ nuo rygiečių studentų su latvišku parašu: „*Teisybė paims viršų!*“ ir slavėniškų: „*Aš atmonysiu!*“ Vainikus nešė aukštyn iškėle, ir už tai prisikabino paskui policija, bet nieko nepelnė.

Krejer'į lydėjo į sodžių, į jo bažnytkiemį. Reikėjo važiuot nuo Mintausio garlaiviu apie 22 verstu. Didelė minia, apie 3000 žmonių, stovėjo ant kranto upės ir apsvarstinėjo savo mintise, ar gerai tas vaikinai darė, ar ne; apie 150 draugų — gimnazistų ir realistų, studentų ir mergaičių — mokintinių lydėjo iki vietai. Važiavo garlaiviu. Nuvažiavę draugai nešė lavoną ant kapų už 3 verstų nuo upės. Ten rado jau belaukiant būrelį sodiečių.

Kunigas latvys (liuteris) pamokslą pasakė, sakė tikrai dėlto, kad prieš visą susirinkusį būrelį žmonių išniekint tą nelaimingą kankintinį, kad vėjavaikis jį apšaukt. Kunigas net uždraudė lydint varpuot. o pamatęs ant kaspino parašyta: „*Teisybė paims viršų!*“, tuoj liepė savo pačiai nupiaut tą parašą, o pats ėmė rėkt, kad tikt bepročiai jaunikaiciai tokius vėjus gauda, kaip tas numirėlis. Draugai, sukandę dantis, klausė galvojamų Kristaus pasekėjo ir nebegalėdami susilaikyt iš piktumo, ėmė kranksėt, kosėt, šnypšt teip, kad nė kunigo žodžių nebuvo girdėt; bet jis neliovė sakęs; po kokius tris kartus tą patį atkartoj. Antgalo, pasakė „*Amen!*“ matydamas, kad jo klausytojai vis labiau ir labiau nirsta ir ko gero da gali į duobę įstumt . . .

Kunigas pabaigė. Tada prakalbėjo porą žodelių į susirinkusius vienas latvys studentas: „*Brangus Tautiečiai! Žydai nukryžiuvojo Kristų; užkietėjėliai kareiviai ir kunigai žydų spjaudė ant jo švento veido, rykštėm plakė, prie krvžiaus prikaldė, bet atėjo laikas — teisybė paėmė viršų! . . . Sakau — ateis laikas ir jus, tautiečiai, suprasit, ko troško šitas jaunikaitis, suprasit, dėlko jis taip kentėjo, buvo visų persekiojamas: ir žandarių, ir ponų, ir kunigų; suprasit tada viską ir atiduosit jam tikrą garbę! . . . Tada takelis prie jo kapo neužžels žolėmis! . . .*“

Teip, draugai mano, taip! Jus dabar sakot: „*Ko norėjo, tą ir rado!*“, bet ateis laikas ir jus suprasit, kad tie mus kankintiniai iš visų spėkų norėjo jums tarnauti, palengvint jus jungą; jus pamatysit, kad jie savo sveikatą, savo turtus ir net gyvastį atidavė, bekovodami už šviesą, tiesą ir laisvę! . . . Tada ir jus atiduosit jiems garbę, jų kapus žolynais papuošit ir mokšit savo vaikus, kad ir jie sektų jų pėdom! . . .

Pilkis.

Iš Londono. Pereitą metą, birželio mėnesį, atkeliavo, geriau — pargabeno — į Londoną keletą šimtų nudriskusių, vienmarškinų, basų, pageltusių nuo ilgos ir sunkios kelionės, vyrų, moterų ir vaikų, išmestų be jokios, mažiausios priežasties iš Transvaalio respublikos. Pasitiko tuos taip vadinamus „*prisoners of war*“ (karės belaisvius) Konsuliai visokių viešpatyščių, nės „*belaisviai*“ tais buvo: vokiečiai, holandiečiai, austrijokai ir tt., tarp kurių ir keletas lietuvių. Nors, kaip girdėt, iš Petraplylio ir buvo paliepta čianyksiui konsuliui pasitikti „*belaisvius*“, bet konsulis to nepadarė; kad girdi, visi esą žydai! . . . Nepasakosiu čia, kaip ir kas nutiko su kitų tautų „*belaisviais*“, nės jusiosios buvo nesykį plačiai parašyta visokių tautų laikraščiuose primįsiu tiktai apie musų tautiečius — lietuvius.

Kada anglams, be mažiausio pasipriešinimo iš šalies burų, pasisekė užimti miestus Johanesburgą ir Pretoriją, tai Lordas Roberts, bijodamas, kad kartais nesukiltų tų miestų gyventojai prieš užkariautojus, išleido atsisaukimą, kad visi gyventojai priimtų priegą neutrališkumo; ką visi ir padarė. — Štai, po nekuriu laikui, pasklido po visą srietą paskalas, kad anglai susekė suokalbį ant gyvasties Lord'o Roberts'o, kurio, pagal tvirtinimą tenbuvusių žmonių, niekados nebuvo. Pasiremdami neva ant to suokalbio, anglai kareiviai, pagal paliepimą, žinoma, savo vyresniųjų, pradėjo trunkytis po miestą ir jieskoti suokalbininkų. Bet kaip juos surast, kad jų niekados nebuvo? Tai-gi Roberts'as ir surado tam tikrą būdą. Pirmiausia paliepė sujieskoti visas holandiškos kilmės ypatas, duoti visiems „*notes*“ t. y. persargą, kad į septynias dienas laiko visi savo turtus išparduotų ir pasirengtų keliauti į tėvynę ir, surinkus visus, išgabenti visai iš Afrikos. Taip ir padarė. Sujieskojo net 800 su viršum ypatų, abiejų lyčių, suvarė visus į gyvulinus trukius ir išgabino į Kapo miestą; o iš ten — į Holandiją garlaiviu. Taip tai pasielgė su Holandiečiais, dėlto kad jie drauge su burais yra kilę iš vienos giminės. Bet kaip sau išaiškinti priežastį prasikaltimą prieš anglus žmonių kitų tautų, kurie jokia giminysta nēr su burais susirišę? Mat čia jau persistato tikrai — pasaka apie vilką ir ėriuką; apsigyvenę Transvaliuje žmonės buvo prasikaltę tuom, kad Roberts'ui užėjo noras jusiosius suėst!

Kaip su kitais svetimtaučiais, teip ir su lietuviais — vienodai pasielgė. Kareiviai baldėsi per naktis, baldė duris ir langus, o kas pirmutinis duris atidarė — tą paėmė ir tokiu begėdišku budu, kad neleido nė apsi-

rengt, nė-gi su savim ko pasimt. Eisim, girdi, tik į policiją, o paskui vėl busi liuosas ir galėsi eit sau namon — gult. Bet koksai gi turėjo but žmonių nusistebėjimas, kada juos paleido ne namon, o tik su sargyba ginkluotų kareivių nugabeno juosinos į Johannesbergo tvirtynę ir, palaikę tenai 10 dienų, nugabeno visus ant gelžkelio stacijos, sugrudo į vagonus drauge su arkliais ir kitais gyvuliais, užrakino duris ir nedavę nieko nė užkast — išvežė į Kapo miestą. Capetowne pasitike daugybę žingeidžių anglų ir pamatę išleidžiant iš vagonų svetimtaučius ėmę šaukti: „*prisoners of war, boers*“ ir tt.

Užtaigi nėr nė dyvo, kad Roberts'as tuosyk tiek daug „burų“ paėmė į nelaisvę!

Nežiurint ant išalkimo kankintinių anglai vienok savo „belaisvių“ ir Captown'e ne pavalgydino, o padalinę kiekvienam po du biskvytu nuvarė juos ant gyvulinio garlaivio, kur sukimšę visus į kokią ten skylę, ją lentoms uždenę, o paskui — apkloję brežentais, kad, kartais girdi, nesulytu. Negalima, žinoma, to padėjimo visai netik aprašyti, bet nė perstatyti, kokiame pasijuto tuosyk aukos lordo Roberts'o; tik tiek gilima spręsti, kad tokio padėjimo nė viens nė šuniui ne velytų!

Atgabenti į Londoną „karės belaisviai“ — Lietuviai, šeši ar septyni išviso, kreipėsi prie maskoliško Konsulo, Barono Ungarn — Sternberg'o. Tasai išklausęs jų jų skundo liepė jiems keliauti į Lietuvą. Bet, ar turi pinigų kuo parkeliauti, konsulas nė nepaklausė ir susirašęs Lietuvį reikalavimus pasakė jiems: „*s Bogom*“. Polonskis iš Paneviežio ir Atlasas (žydas) iš Vilkmėrgės ant savo laimės turėjo dar po keliolika svarų sterl. savo diržuose užsilikusį pinigų, tai tiedu nieko nelaukdami ir iškeliavo. Bet Karolis Žvedris, Justinas Markevičius, Antanas Kairys ir žydas — Mauša Levinas — visi Kauno rėdybos — neturėjo su savim nieko pasiėmę ir turėjo likti Londone jieškoti uždarbio. Kadangi nė vieno iš jų nebuvo amatninko, tai ir darbo negalėjo surast.

Štai, einu sykį ulyčia vadinama Lemans street ir sutinku vieną, seną savo pažįstamą vokietį p. G. Wistinghausen, vedantį koki ten kitą pusėtinai apdriskusį, visai svargusį žmogų. Klausiu aš savo pažįstamo: „kas per vienas tas Tamistos draugas?“ Jisai man atsakė, kad tai ėšas iš Transvaaliaus išmestas ruskis; ar aš nežinaš kokio jam darbo! . . . Teip aš tuojaus užkalbinau maskoliškai tą vyrą, kaip ilgai jisai čia Londone, koki moka amatą ir tt. Jisai man geroj maskoliškoj kalboj atsakė, kad Londone jau ėšas apie tris mėnesius, amato nemokąš jokio, nes ėšas

nedamokytas farmaceutas. — Su vokiečiu persiskirėva, o jisai užprašė mane atsilankyti pas save. Nuėjova „pas jį“, į *Lodging House* (teip vadinasi nakvynės namas — visai pavargusių miesto gyventojų). Ant durų kaba likterna su tokiu užrašu: „*good beds for single men*“ t. y. geros lovos dėl pavienių vyrų. Ant kiek tos lovos yra „geros“ galima spręsti pagal apsėdusius apie nešvarius stalus nudriskusius, nesipraususius, išalkusius — „virus“. Šneka ten tarp savęs visaip: vokiškai, prancuziškai, žydiškai ir prie pirmutinio stalo, prie kurio mudu su savo nauju pažįstamu priėjom — kalbėjo visi lietuviškai; visi šnekėdavosi apie tai, kur ir kaip gavus ko „užėsti“. Iš visko buvo aišku, kad padėjimas ir lietuviškų „nevedusių vyrų“ nėr vertas užvydėjimo. Nieko daug nemąstydamas sukrapščiau savo kišenių keletą penų ir duodamas vienam iš jų prašnekau lietuviškai. Kaip nusistebėjo ir sykiu apsidžiaugė visi, ypatingai-git tas, kuris mane atvedė — p. K. Žvedris. Prasidėjo klausinėjimai, pasakojimai ir tt. Patyriau iš papasakojimų, kad tankiausia — kenčią visi badą ir prie to dar — turį naktimis traukytis po ulyčias Londono, nės jeigu kas neužsimoka 4 penų (apie 15 kap.) už nakvynę, tai ant 12 valandos turi išeiti, arba buna išmestas.

Teip tai mus lietuviai gyvena čia per pusę metų, pakolei surado šioj-tokį uždarbį.

Dabar-gi prasidėjo tyrinėjimas apie tai už ką svetimtaučiai liko iš Transvaaliaus išmesti.

Anglijos randas išskyrė tam tikrą komisiją, kurios užduotis yra ištirti, ant kiek yra teisingi reikalavimai atlyginimo už padarytas svetimšaliams skriaudas per neteisingą jų išmetimą iš Transvaaliaus. Buvo jau šaukti ir lietuviai, bet ar jų reikalavimai bus pripažinti, ar ne — pasilieka pakolei klausimu. Lordas Roberts, pašauktas prieš komissiją 3. VII. 1901 parodė, kad svetimtaučius jis paliepęs išmesti, bet vieninteliai dėl to tik, kad visi beveik (!) svetimtaučiai dalyvavę suokalbyj ant jo gyvasties.

Kuo tasai tyrinėjimas užsibaigs, negalima tuom tarpu nieko tvirto apie tai pasakyti.

Augštaitis.

Keista p. Sprogio logika.

Grovo Muravjovo muzėjuje Vilniuje yra dabar surinkta didi daugybė visokių istoriškų dokumentų, Lietuvos dasilytinių.

Tai-gi ant tų dokumentų pasiremdamas užveizdėtojas to muzėjaus p. Sprogis tvirtina, buk tai mūsų kraštas — Lietuva — ėšas „kraštas nuog senų senovės rusiškais, („iskoni

ruskij kraj“) — ir pagal šventą teisybę Rosijai turis prigulėt.“*)

Jis teip tvirtina pasiremdamas ant to, kad daugumas dokumentų yra rašyta rusišką kalbą.

Ne rusišką kalbą — ant to mes jam atsakome — tie dokumentai yra rašyti, bet kalbą balt-gudišką. — Kalba balt-gudiška ir rusiška tai ne vis vien.

Balt-gudišką kalbą daugumas Lietuvos dokumentų todėl rašyta buvo, kad didžioji Lietuvos dalis balt-gudišką kalbą vartojo. O Lietuva plati buvo: ji tęsėsi nuog Baltikių iki Juoduųjų jurių, jos klausė didysis Novgorodas, jos sunus valdžią ant Ladogos krantų turėjo.

Bet-gi daleiskime, kad kalba daugumo mūsų istoriškų dokumentų yra rusiška, tai-gi ar iš to išeina, kad mūsų kraštas, pirmbuvisioji Lietuva, pagal šventą teisybę tur prigulėti Rusijai. Tur buti to darodymas — tai ir buvo svarbiausioji p. Sprogio užduotis.

Bet tai keista logika butų! Pajimkime Belgiją. — Belgijos gyventojai daugiausiai francuzišką kalbą vartoja, laikraščiai jų — francuzišką kalbą rašomi yra, kontraktai — teipo-gi, valdžios paliepai — taip-gi francuzišką kalbą yra išleidžiami. —

Tai-gi prancuzai, dasižinoję apie p. Sprogio išradimą, gerą *štuką* belgams iškirsti galėtų: „Ei, jus, belgai, jusų visi dokumentai yra parašyti francuzišką kalbą, tai-gi jusų kraštas iš senų senovės prancuziškas yra, ir pagal šventą teisybę mums tur prigulėti: — dokšet ji šen!“

Nežinau, ką belgai ant to prancuzams atsakytų, bet žinau, kad kitais kartais žmonės ne pagal p. Sprogio logiką elgėsi.

Maskolijos viešpačiams norint užimti Lietuvos kraštus, „iš senų senovės rusiškus,“ kaip p. Sprogis tvirtina, Lietuvos valdžia geruoju tų kraštų neužleisdavo. Iš to laike šimtmečių baisiausios karės ėjo. Tose karėse labiausia atsiženklino garsus mūsų karvedis Konstantas Ostrožski. Jis buvo stačiatikiu, pravoslavnas, kaip dabar sakoma, tai-gi ruskis, kaip p. Sprogis sakytų. — Laike karių jis sykį maskolių viešpačiams į rankas pakliuvo. Šie labai apsidžiaugė: lietuviams norint Ostrožskį iš nelaisvės išpirkti — atsakyta buvo: Maskolių viešpačiai Ostrožskį prieš savęs priartino ir didžiais valščiais apdovanojo. Bet šis pragumą gavęs, valščių išsižadėjo, į Lietuvą sugryžo, ir veliaus po senovei maskoliams kailį pėrė . . .

Iš to, regisi, aišku, juog norint Konstantas Ostrožski buvo ir stačiatikiu ir ruskiu,

*) Butų geriaus nurodžius šaltinį, nes šiaip nežinia, ar iš privatiškų pasikalbėjimų, ar iš p. Sprogio garsintų raštų ta žinia paimta. *Red.*

bet ans manė, juog pagal šventą teisybę tas kraštas, už kurį ans kariavo, ne Maskolijai, bet Lietuvai tur prigulėti. Tai-gi Konstanto Ostrožskio nuomonė buvo kitoniška negu p. Sprogio.

Dar porį žodžių pridursime apie dokumentus.

Kartais, reikalui atsitikus, kada valdžia tiesiai prie tikrų lietuvių kreipėsi — tada tie atsikreipimai lietuviškoje kalboje rašomi budavo. Tokių dokumentų iki šiolai mes mažai teturime suradę, bet vis-gi jie yra: čia primisime tik atsišaukimus prusiškųjų kurfirštų į lietuvius ir Aleksandro II, Rossijos Caro, Įstatymus apie sutaisymą valščionių buvio, po baudžiatvarkos išnaikinimo.

Kam ir koksai reikalingas Vilniuje Universitetas.

(Iš rusiškų laikraščių.)

Nugalabinimas buvusiojo apšvietos ministro Bogoljepovo ir garsus šio pavasario studentų sukilimas, prie kurių aiškiai prisidėjo ir svietiškieji, labiausia iš darbininkų luomos, išdązdino maskolių biurokratiją. Numalšinimui šių sukilimų, pakilusių beveik visuose universitetų miestuose biurokratija turėjo pasigauti ne tik kalėjimų ir nagaiškų, bet ir parako, dumai-gi parako atsiduoda nekuom kitu, kaip tik revoliucija. Kad nuraminti visuomenę, valdžiai pradėjo varyti dvipusišką politiką. Teip, paskirdams naują apšvietos ministrą patsai caras pasakęs, juos mokslainių tvarka reikalaujanti pamatingos permainos ir juog su mokintiniais reikia esą širdingiau apseiti ir drauge . . . pagyrė Petrapylio policijos galvą už tai, juog ans energiška (t. y. be širdies) užgesino sukilimus. Maskolių laikraščiai pradėjo gana liusiai rašinėti apie visokias ydas ir klaidas mokslainių sistemų, drauge su tuom už šiek-tiek liusesnį rašymą liko uždengtas maskolių laikraštis „*Žizn*“ ir jo redaktoriai suareštuoti. Dar maskolių laikraštiniųkystė galima užėiti nemažai drąsių straipsnelių, kurie kritikuoja ir tvarką universitetų ir gimnazijų ir net pravoslavų seminarijų. Visur kaip yla iš maišo, kaišo galvą biurokratija, kuriai tik rupi užlaikyti, jos skelbiamą šviesą, t. y. šviesą pravoslavijos, carizmo ir maskolybės. Permainos universitetų ir vidurinių mokyklų tvarkos laukiamos da šimet. Naujas apšvietos ministras su energija varo naują darbą visokių reformų ir, žinoma, visoki planai ir užmanymai kas link tos apšvietos, dygsta kaip grybai po lietui.

Vienu iš tokių užmanymų buvo paleista konservatyviškų laikraščių*) paskala, juog

*) Geriaus butų nurodžius žinios šaltinį įsakmai. *Red.*

Vilniuje reikia atidengti universitetą. Tai būtų, sako, nauja paspartis fusiškam veikimui šiame krašte. Ant tokio užmanymo drąsiai atsiliepė *S. Petersburgskija Viedomosti*, N. 144, straipsnyje, „Kam ir koksai Vilniuje reikalingas universitetas.“

Autorius to straipsnio tulas „Vilnietis“ pirmiausia paženkliną, juog jau suvirš 35 m. oficiališką mokslą Vilniuje yra užmigęs ir jeigu urėdai ir drįsta da kuom užsiimti, tai ne gilia ir žila senove, bet vien laikais Muravjev'o. Dėlei šių garsių istorikų, tarnaujančių iš pensijos, praeiga Lietuvos išrodo visai prasta — nė baltgudišką, nė lietuvišką šnekos ten ir būti nebuvo; filologija jie visai neužiima ir dėlei jų toki mažmažiai ir būte nebebuvo. Duokim, mėš žinome, „juog jokia tauta nėra permainingis savo abėcėlės ir nėra priėjums svetimosios be kokių ten galvojimų. Mokslo Akademija jug jau 35 metai, kaip spaudina mokliškai - lietuviškai - lotiniškomis raidėmis veikalus Donelaičio, Daukšos ir brolių Juškevyčių, bet Vilniaus olimpiečiai mums skelbia, juog, sutinkant su vietinėms sąlygomis jie neduosią kelio kokiems ten lietuvių išmisrams; jų stangumą reikią perkirsti . . . Ten, Petrapylje, viskas tarsi remia tą istorišką teisybę apie lietuvių rašliavą ir apie senumą lotyniškų raidžių pasinaudojimo ir tai beveik da nuo 1545 metų, bet Vilniuje tokiai teisybei ir tokiai etnografijai vieta nelemta.“

Pradėjęs su ironija perkratinėti dalyką, toliaus jos autorius kalba tokioj pat dvasėj ir klausia, kam reikalingas Vilniaus universitetas. Gal žydams? Bet žydams jug ir teip uždrausta liuosiai įstoti į esančius universitetus. Tai-gi ne jiems. Bet gal lietuviams? Ir-gi ne, „nės lietuvių, priegtam da inteligentų iš tarpo liaudies neprivalo būti. Tai žmonės be gero auklėjimo, su ypatingu stangumu, o kas svarbiausia, žmonės, kurie svajoja apie kokią ten lietuvišką abėcėlę ir savo rašliavą.“

Toliaus „Vilnietis“ primena išėjusią šimet knygutę, maskoliškai rašytą, „*Lietuviškieji Laiškai*“ Dubelt'ienės. kame rašytoja lietuviškų laiškų Lietuvoje neužmatė nieko, apart „lenkių-panaičių, ukininkų-lenkų ir Maskolijos ant lietuvišką žemės, neužmatė lietuvišką kalbos, kuomet paskutiniame laike yra apgarsėjus jau visai nauja lietuvių rašliava tokių ypatų, kaip Poška, Strazdelis, Stanevyčius, Valančius, Daukantas, Baranauckas ir daug da kitų.

„Vilnietis“ užtėmijo, juog Vilniaus universitetas turėtų but pavestas dvasiškam auklėjimui ir išsitobulinimui vietinių, čionbuvį Lietuvos gyventojų t. y. lietuvių ir baltgudžių.

Lenkystės čion nereikia, kaip tai da nesenia (1857 ir 1862) ir tuli manė, norėdami Vilniuje atidengti universitetą, kame mokslo dalykai būtų lenkiškai išguldami. Lietuviškai kalbai drauge su viešpatvstės kalba privalo būti paskirta pirmutinė vieta, nės lietuvišką kalbos išguldinėjimas tur svarbumą ne tik mokliškuose tyrinėjimuose, bet ir kasdieniniame gyvenime. Doktorai, aptiekoriai, topografai, sudžios ir visoki urėdai privalo mokėti tą kalbą, kad kasdieniniame gyvenime galėtų apsieiti be kokių ten išguldinėtų vietinės žmonių kalbos, kaip tai šiandien darosi. Toksai „lietuvišką universitetas būtų jau ir tuom naudingas, juog Lietuva atsikratytų nuo dabarnykščių urėdų, igijusių vientik namuose savo visą apšvietą.“

Teip rašo ir gražiai rašo užtarėjai lietuvių Petrapylje, bet Vilniaus urėdai, ant to nepaiso ir nepaisys. Tas straipsnelis, teip siekiantis Vilnių, čionykščiuose maskolių laikraščiuose nebuvo perspaustas lygiai kaip nematėme jo nė viename lenkų laikraštyje. Vietinis maskolių laikraštėlis *Siev.- Zap. Slovo* rašė ir-gi netrukus apie reikalingumą Vilniuje universiteto, bet ten apie lietuvių nebuvo nė vieno žodžio. Jie rašo teip, kaip ir minėtoji Dubelt, vietinio žandaro žmona ir praeityje ir dabartyje jie lietuvių nepripažįsta.

B-lis.

Dėlei aukų ant Liet. Parodos reikalų.

Pradžioj 1899 m., apsigarsinus Parodos komitetui Šveicarijoje, ir pas mus pradėta rinkti aukas ant to dalyko, bet ant nelaimės nebuvo užvesta tam tikros tvarkos: buvo garsinamos aukos ne tik tos, ką buvo atsiųstos ant vardo p. Lapino, bet ir tos, ką nebuvo atsiųstos. Laiškų, kurie galėtų ši bei tą išaiškint, nėra likę. Dėlei to ir išėjo tulos painės.

1. „Varpe“ 1899 m. Nr. 3 buvo garsinta: „Redakcija „Varpo“ — 5 rub. Vincas Kapsas — 2 rub.“ Tie pinigai ne buvo atsiųsti p. Lapinui, bet veikiausia liko „Varpo“ Redakcijoje, t. y. pas patį V. Kapsą, buvusį tuomet „Varpo“ redaktorium.

2. „Ukininke“ 1899 m. Nr. 9 tarp kitų smulkių aukų buvo teip-gi paminėta auka B. O. iš T. — 2 rub. P. Lapinas sako, kad ta auka nebuvo atsiųsta.

3. „Ukininke“ 1899 m. Nr. 10 apgarsinta: „Yla“ šurinko — 5 rub. Ta auka teip-gi ne buvo atsiųsta.

Iš tų visų aukų per nesusipratimą į Parodos kasą tapo įtraukta tik auka B. O. iš T. (2 rub.) Kitos aukos nėra įtrauktos į Parodos kasą.

Kad galutinai sutvarkyti Liet. Parodos rokundas, reiktų žinoti, ar minėtos aukos buvo kam nors įduotos persiuntimui, ar buvo jos persiųstos, ir ant kokio adreso.

Žinia reiktų atsiųsti kuogreičiausiai ant adreso „Varpo“ ir „Uk-o“ Red. knygininkės.
Red.

Atskaita

moterų draugystės „Žiburėlis“ už 1900 m.

Šanarių pasiliko 7. Metinį mokesį (5 rub.) visos užmokėjo.

Šanarys A. N. surinko	73	rublius
„ E. U. „	20	„
„ O. D. „	45	„
„ E. E. „	20	„
„ A. J. „	839	„

iš viso 997 rubliai.

Iš šitų pinigų davėm:

E. V.	329	rub. 60 kap.
O. V.	35	„ 10 „
A. A.	20	„ „
N. J.	65	„ 30 „
R. A.	339	„ „
J. J.	47	„ „
A. A.	111	„ „

Nepasiturinčiai
raštininikei . 10 „
Kankintiniams 40 „

iš viso 997 rub. 00 kap.

Atskaita

Vinco Kapsio Draugystėlės.

(Nuo pradžios XII. 1900 m. iki pradžios V. 1901 m.)

V. surinko	10	rub.	Iš tų pinigų davėm
M. „	21	„	kankintiniams:
P. „	3	„	D. 10 rub.
Per spek. „	10	„	V. 25 „
Lt. „	30	„	Sg. 30 „
„Ž.“ davė	30	„	V. 38 „
„R.“ „	50	„	Visoki išleid. 11 „

iš viso 154 rub.

iš viso 114 rub.

liko 40 rub.

Konkursas.

Lietuviška D-tė „Želmuo“ Paryžiuje paskyrė 150 fr. už parašymą *metodos lietuviško liežuvio*.

Reikalavimai konkurso yra šie:

1. Metoda turi but praktiška, lengva.
2. Didumas metodos: apie 100 pusl. in 12°.
3. Tekstas turi but lietuviškas ir lenkiškas.
4. Terminas: 30 d. Birželio 1902 m.
5. Rankraščiai turi but atsiųsti ant adreso:

Lietuvių Draugystė „Želmuo“ 91 rue de Seine à Paris.

Sekretorius Draugystės „Želmuo“. M. P.

Atsakąs redaktorius Jurgis Lapinas, Tilžėje. — Spaudinta pas Otto v. Mauderode, Tilžėje.

Atsakymai.

Lietuvaniai. Reiktų paaiškų, dėlko jus velijat ne mainyt formato mūsų laikraščiu: šiaip jus atsiliepinas neturi svarbumo. Formatas mus laikraščiu veikiausia bus permaintytas dėlei nurodytų laiknose priežaščiu.

Kazimierui. Dėlei stokos vietos spandinimas kitų „margų gromatų“ tapo užvilktas. Gromata IV taps neužilgo atspaudinta po kitokiu vardu. Gromatos apie dovaną lenkų raštininkui Senkevyciui ir apie 400 m. jubilėjų Krokavos universiteto išsiuntėme i Amerika.

P. Barzdylai „Musų krašto valščiaus mokyklos“ bus patalpinta „Varpe“.

V. Dauksiu. Žinią apie spaudą nusiuntėm i „Tėv. Sargo“ Red., kaip norėjot. Geriaus butų, kad raštus, paskirtus „T. Sargo“ Redakcijai, siųstumėt tiesiog ant „T. S.“ adreso. Ar „Tėv. Sarge“ gal tilpt koks raštas, ar ne, mes nežinome: tai ne mus yra reikalas.

Apuokui. „Musų didžvyriai“ bus atspaudinta „Varpe“.

Autorini „Monologas Caro tarno.“ Po „Monologu“ yra padėtas pseud. žinomos musų beletristės Z. Iš viso ko galima numanyt, kad tai ne jos darbas. Jeigu musų spėjimas butų teisingu, tai reiktų perkeist pseudonima, nes šiaip gal išeit ne gerai.

Autorini „Laiškų iš svetur.“ Laiškai iš Turkestano yra gana akyvais, tik neužbaigti. Reiktų juos pirma užbaigt. Tuomet žinotume ką su jais daryt. Jeigu ne galėtume spaudyt pats, tai nusiųstumė i kitą Red.

Išsiųsta i Ameriką: Iš proletario raštų *Apuoko*, „Velniomanija gale XIX a“ *Apk-o*, „Šaltenis gyvo vandens“ *Velniaragio*, *Idillija* „*Satryjos Raganos*“, „Statistikos trupinėliai“ *Ukmergėčio*.

Apgarsinimai.

„LIETUVA“

nedėlinis laikraštis

išeina Chicagoje kas subata. „Lietuva“ kaštuoja ant metų 3 dol. Kas abu doliarus užsimoka iš viršaus, gauna knygelę, už 50 c., dovanų. Kas užsimoka 1 dol., gauna knygelę už 25 c. Knygelę gali sau išrinkt iš musų katalogo kas kokią nori, kad tik ne brangesnę per 50 c., o prisiųsime dykai. Adresas:

A. Olszewskis

924 33rd Sub-Sta. Nr. 60. Chicago Ill.

Adresai „V-po“ ir U-ko“ administracijos.

1. Redaktorius: Herrn J. Lapinas, Goldschmiedestrasse 8, Tilzit.

2. Kasieriaus: Herrn D. Saunus, Rokaiten per Neukirch, Ostrp.

3. Knygininkės: Fräulein M. Saunus, Rokaiten per Neukirch, Ostrp.

Turiny:

Tik šešiasdešimts desiatinų. — Lakštingalas, Pelėda ir paukščiai (eilės). — Paveikslai (tesimas). — Korespondencijos: Iš Šventėnų apskričio. Naujieji Trakai, Panevėžys. Mintauja. Iš Londono. — Keista p. Sprogio logika. — Kam ir koksai reikalingas Vilniuje universitetas. — Dėlei aukų ant Liet. Parodos reikalų. — Atskaita moterų draugystės „Žiburėlis“. — Atskaita „Vinco Kapsio Draugystėlės“. — Konkursas — Atsakymai. — Apgarsinimai.